

Nyitott szemmel

A veszélyhelyzetek megelőzése

Tájékoztató polgárőrök számára

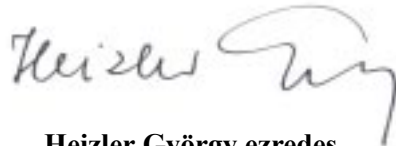
Köszöntő

Az elmúlt időszakban a tűz- és káresetek, a természeti csapások, ipari és közúti balesetek, stb. száma ugrásszerűen emelkedett. Sajnos a katasztrófák körülményeinek kialakulásához hozzájárul a társadalom érdektelensége, a használati szabályok figyelmen kívül hagyása.

E kiadvány célja, hogy a környezetünkben lévő alapvető veszélyjeleket tudjuk felismerni, legyen egyfajta *biztonsági* látásmódunk. Így képesek leszünk észrevenni, megakadályozni egy-egy kialakulófélben lévő káreseményt.

A polgárőr szervezet nagyszerű példája az összefogásnak, hiszen önként, ellenszolgáltatás nélkül azért szerveződtek, hogy településükön a nyugodt, biztonságos életfeltételek biztosításához tevékenyen hozzájáruljanak. Ebbe a körbe tartozik a tűz- és egyéb káresetek megelőzése is. Reméljük, kiadványunk segítséget nyújt munkájukhoz, amelyhez sok sikert és biztonságos munkafeltételeket kívánunk.

Heizler György ezredes
megyei igazgató

Tartalomjegyzék

Somogy megye veszélyeztetettségi térképe	2
Köszöntő	3
Tartalomjegyzék.....	4
I. Ismerjük meg a településünkön előforduló veszélyforrásokat	5
1. A földrajzi viszonyok által előidézett veszélyforrások	5
a. Árkok, vízfolyások	6
b. Partfalak, löszfalak	6
2. Ipari tevékenység által előidézett veszélyforrás	7
3. Szolgáltató tevékenység által előidézett veszélyforrás	9
4. Közlekedés által előidézett veszélyforrás	10
II. Katasztrófák megelőzése	12
1. Mit „lássunk” amikor az utcán sétálunk?.....	12
a. Csapadékvíz elevezető árkok	12
b. Tűzcsapok	14
2. Mire figyeljünk erdőn, mezőn járva?.....	14
a. Aratás.....	14
b. Szalma és széna tárolás	14
c. A tartló - és növényi hulladék - égetésének szabályai	15
d. Tűzgyújtási tilalom idején erdőben	16
e. Tőzegterületek	17
f. Nádterületek, náddepók.....	18
3. Mire figyeljünk az épületekben járva?	18
a. Lakókörnyezetünk veszélytérképe	19
b. Elektromos berendezések veszélyei	21
c. Tüzelő-fűtő berendezések veszélyei	22
d. A dohányzás veszélyei	23
III. Katasztrófák elhárítása	24
1. Mit tegyünk tüzeset észlelése esetén?	24
a. Tűzjelzés.....	24
b. Életmentés	25
c. Beavatkozás kezdeti tüzeknél	26
2. Mit tegyünk közúti baleseteknél?	28
a. Jelzés	28
b. Helyszín biztosítása	29
3. Mit tegyünk környezetszennyezés esetén?	29
a. Jelzés	29
b. Beavatkozás	30
4. Mit tegyünk katasztrófariadó estén?.....	30
a. Katasztrófa riasztás.....	30
b. Teendők katasztrófariadó esetén	32
A Katasztrófavédelem megyei cím és telefonszám jegyzéke.....	33

Összeállításunkkal a településen mozgó polgárőrök figyelmét szeretnénk ráirányítani azokra a helyzetekre, amelyet sokszor naponta látunk, de talán megszokásból nem tulajdonítunk neki nagy jelentőséget.

Az első részben a településeken előforduló veszélyforrásokat, a második részben pedig a szolgálat helyszíneit követve a tipikus hiányosságokat vesszük górcső alá.

A harmadik részben a bekövetkezett káreseteknél az elvégzendő feladatokat foglaltuk össze.

I. Ismerjük meg a településünkön előforduló veszélyforrásokat

Alapvető veszélyforrások az alábbiak

- 1) földrajzi viszonyok által okozott veszélyek (vízrajz, domborzat)
- 2) ipari tevékenységek által okozott veszélyek (hegesztés, palacktárolás, vegyszer-raktározás)
- 3) szolgáltató tevékenységek által keltett veszélyforrások (PB cseretelepek, tűzép-telepek)
- 4) közlekedés által előidézett veszélyforrások

1) A földrajzi viszonyok által előidézett veszélyforrások

A Somogy megyei településekre általánosan jellemző, hogy egy patak, vagy folyó vízgyűjtő területén, illetve tagolt dombtság közelében helyezkednek el. Ezekben a településeken hosszan tartó csapadékos időjárás, illetve hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék hatására a nem megfelelően karbantartott árkok miatt árvízveszélyes helyzet alakulhat ki.

a) Árkok, vízfolyások

A megfelelően karbantartott, kotort vízfolyások medrei, illetve a település csapadékelvezető árokrendszere - szélsőséges esetben legfeljebb kismértékű áradással - alkalmas az áradás megelőzésére. Ha azonban ezen árkok keresztmetszetét leszűkítik nem képesek elvezetni a vizet.

A településeken az alábbi hiányosságok általánosak:

- Alapvető problémát okoz a településen keresztül folyó patak medrébe épített illegális híd, melynél a szakszerűtlen kialakítás miatt a vízben úszó hulladékok, uszadékok, fadarabok fennakadnak, ennek hatására a víz felduzzad kilép a medréből, ezzel veszélyezteti a környezetét.
- A csapadékelvezető árkok átteraszait a lakók nem tisztítják rendszeresen, a hidak sok helyütt leszakadtak, illetve építkezések alkalmával homokot, sódert öntenek az építés helye előtti árokba.

A fenti esetet tapasztalva és mérlegelve, (milyen a terep lejtési viszonya, az árok vízszállítás szempontjából betöltött szerepe) a kialakult veszélyhelyzetet jelezni kell a település polgármesterének.

b) Partfalak, löszfalak

A Somogyi dombság földrajzi jellemzőinél - és a hosszú idők alatt kialakult építkezési helyzeteknél – fogva néhány területen, illetve településrészen meredek domboldalak (partfalak) alakultak ki. Somogy megyében több helyen is előfordul meredekebb partfal, pld. Fonyód -Bélatelep, Balatonboglár, Kaposvár Ivánfahegy, Segesd Tüskevári lizola, Balatonföldvár, Zamárdi.

Az így kialakult meredek (helyenként merőleges) partfalak nagyobb mennyiségű csapadék esetén, vagy a téli fagy olvadását

követően omlásveszélyessé válhatnak, s az érintett területen élő lakosság számára komoly élet- és katasztrófaveszélyt jelenthetnek. A meredek partfalak kialakulását helyenként előidéztek és előidézhetik, hogy az aljnövényzetet (bokrok, cserjék) kivágták, a korábbi erdőterületek (esetleg illegális úton) kitermelésre kerültek.

Fontos ezért figyelemmel kíséreni a meredekebb domboldalakon (partfalakon) végzendő fakitermelési munkákat és még szabályosan, engedéllyel végzett kitermelés esetén is a helyi önkormányzat figyelmét fel kell hívni az ebből adódó veszélyekre.

2) Ipari tevékenység által előidézett veszélyforrás

A településeken lévő ipari és mezőgazdasági üzemek, tevékenységei közül Önök általában ezen üzemek tároló telepeivel, raktáraival találkoznak járőrözéseik során. Az üzem területén munkaidőben folytatott tevékenység ellenőrzését, a használati szabályokat ismerő szakemberek végzik (remélhetőleg). Fentiek miatt ezen témával nem kívánunk foglalkozni e kiadványban.

Nagy veszélyt rejt magában az az állapot, amikor a telepen tevékenység nem folyik (hétvége, munkaszüneti nap, éjszaka) mert ilyenkor az észlelés és a jelzés - jelző személy hiányában - időben nagyon elhúzódhat.

Alapvetően az alábbi veszélyforrásokra kell számítanunk:

- „A”-„B” illetve „C” **tűzveszélyességi osztályba*** tartozó, illetve a környezetet nagymértékben veszélyeztető folyadékok tárolása során, az anyagok csomagolása megsérülhet, így a veszélyes anyag a szabadba kerül. Ezen állapotokra a legtöbb anyag esetén a jellegzetes szaga, vagy a kifolyt anyag esetleges gőzei utalnak, melyekre járőrözés közben felfigyelhetünk.

***Tűzveszélyességi osztályba sorolás:**

Anyagok, helyiségek, épületek tűzveszélyességi jellemzői alapján történő besorolása.

A besorolás öt osztályba történik melyek az alábbiak:

- **„Fokozottan tűz- és robbanásveszélyes” (jelzése „A”)**
(pl. benzin, aceton, tiszta alkohol,)
- **Tűz- és robbanásveszélyes” (jelzése „B”)**
(pl. lakkbenzin, terpentinolaj)
- **Tűzveszélyes” (jelzése „C”)**
(pl. papír, fa, kátránypapír, celluloid, gázolaj, lenolaj, étolaj, oxigéngáz,...)
- **„Mérsékeltén tűzveszélyes” (jelzése „D”)**
(pl. mezőgazdasági termények /magvak/, PVC, ...)
- **„Nem tűzveszélyes” (jelzése „E”)**
(pl.fémek, beton, kőzetek, ...)

A sorrend a veszélyességi sorrendet is jelenti. Tehát legveszélyesebb az „A”, a legveszélytelenebb az „E”.

Általánosságban veszély észlelése esetén az alábbiakra kell törekednünk.

Az anyagok veszélyessége miatt azonnal intézkedni kell!

- Értésíteni kell az üzemben tartózkodókat (Ha tartózkodik valaki a telephelyen.)
- Értésíteni kell a tűzoltóságot
- Értésíteni kell az üzem tulajdonosát.

A veszélyt elhárító szakemberek érkezéséig azonban meg kell akadályozni és meg kell szüntetni mindennemű nyílt lánggal (dohányzás) járó tevékenységet, és minden gyújtóforrás (pl. elektromos világító és egyéb berendezések, nem robbanásbiztos kézilámpa, fűtőberendezések, gépjárművek, nem *robbanásbiztos** kéziszerszámok*) használatát. Ezzel egyidejűleg biztosítani kell a nem oda tartozó személyek távoltartását.

*****Robbanásbiztos kézilámpa, robbanásbiztos elektromos berendezés:***

Olyan berendezés, melynek kialakítása megakadályozza, hogy a működése robbanást okozzon, ezért robbanás-veszélyes környezetben is használható.

3) Szolgáltató tevékenység által előidézett veszélyforrás

A településeken egyre több helyen fordulnak elő az egyéni vállalkozók által üzemeltetett PB gázcsere-telepek. Maga a cseretelep nem jelent különleges veszélyt. Ha azonban megszegik a gázpalackok cseréjére vonatkozó előírásokat, robbanás is bekövetkezhet

Mire figyeljünk gázcsere-telep környezetében?

- Ezen a cseretelepeken csak a gázpalackok cseréje történhet, ezért házilagos módszerekkel egyik palackból a másikba történő gáz átfejtése szigorúan tilos, és életveszélyes!

Emelkedik a PB gázzal üzemelő autók száma is. Ezeket az autókat csak a szabályosan létesített PB-gáz töltőállomásokon szabad tankolni. Szigorúan tilos ezen autók gáztartályába háztartási PB palackokból átfejtést végezni!

Ennek ugyanis nincsenek meg az alapvető biztonságtechnikai feltételei házilagos körülmények között.

Sajnos Somogy megyében évente 3-4 eset is előfordul, amikor a szivárgó gáz miatt robbanás következik be. A tankolásakor kb. 300-400 Ft-ot megspóroló autós ilyenkor súlyos égési sérüléseket szenved.

Érdemes elgondolkodni, vajon megéri-e így spórolni?

Azon településeken, ahol nincs vezetékes gázellátás, egyre többen térnek át PB kistartályos gáz használatára. Ez az energiaellátási forma alapvetően biztonságos, azonban néhány veszélyhelyzetre, és az ahhoz kapcsolódó teendőre felhívjuk a figyelmet.

- Amennyiben a tartály közelében (utcán, stb.) gázszag érezhető, az valószínűleg a gázellátó rendszer szivárgásából, vagy ömléséből adódik, ezért haladéktalanul értesíteni kell a legközelebbi tűzoltóságot, és a tulajdonost. A meghibásodás elhárítását tilos megkísérelni, és minél előbb el kell hagyni a területet legalább 100 m távolságra. A szakemberek kiérkezéséig nem szabad senkit a területre engedni.
- Ha a tartály vagy annak berendezésénél gázömlés van és a gáz már begyulladt, azt nem szabad eloltani, mert a kiömlő és nem égő gáz robbanásveszélyes. Ebben az esetben is a megfelelő eljárás a tűzoltók és lehetőleg a tulajdonos értesítése.

4) Közlekedés által előidézett veszélyforrás

A települések megközelítését a közutak, vasúti vonalak biztosítják. Mint tudjuk a közlekedés veszélyes üzem. Egy-egy közlekedési baleset nagyon súlyos sérüléseket okozhat. Ha a balesetet szenvedő szállító jármű rakománya valamilyen veszélyes anyag, akkor a baj még nagyobb lehet.

Ezt megelőzni csak a járművezetők tudják a közlekedési szabályok betartásával, körültekintő vezetéssel. Ha azonban a baleset bekövetkezik, a mentő, illetve a kárfelszámolásban résztvevőknek Önök is sok segítséget nyújthatnak. Nagy segítséget jelent a tűzoltóságnak a balesetek kapcsán tett pontos szakszerű jelzés.

Közúti baleset esetén a telefonon tett jelzésnél az alábbi információk sok segítséget nyújtanak a kárfelszámolást végző egységeknek, ezért ha lehetőségünk van az információk beszerzésére az alábbiakat is mondjuk el jelzés során.

- milyen típusú járművek szenvedtek balesetet;
- mi a látható jellemzője a rakománynak (**veszélyt jelölő tábla***, halmazállapot, kifolyás, gőzölgés, szállítási mód stb.), mit tartalmaznak az okmányok;
- milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése (felborult, forgalmi akadályt képez);
- milyenek az időjárási viszonyok;
- milyen a káresemény megközelítésének a lehetősége (torlódás alakult ki).

***Veszélyt jelölő tábla:**

A veszélyt jelölő táblát a veszélyes anyagot szállító járműveken helyezik el. A tábla felső részén lévő számok az anyag veszélyességét jelölik. A felső sorban néha X betűt is láthatunk, ez azt jelenti, hogy az ilyen anyagot tilos vízzel oltani. Az alsó sorban lévő szám az adott anyag, vagy anyagcsoport pontos elnevezését mutatja, ennek ismeretében a káresetnél beavatkozó személyzet meg tudja határozni a pontos teendőket, védelmi intézkedéseket.

A felső sorban lévő veszélyt jelölő számok jelentése:

- 2 nyomás vagy vegyi reakció révén gáz kiszabadulása*
- 3 folyékony anyagok (gőzök) és gázok gyúlékonysága vagy önmelegedő folyékony anyag*
- 4 szilárd anyagok gyúlékonysága vagy önmelegedő szilárd anyag gyújtó (égést tápláló) hatás*
- 5 gyújtó (égést tápláló) hatás*
- 6 mérgezőképesség vagy fertőzésveszély*
- 7 radioaktivitás*
- 8 maró hatás*
- 9 spontán heves reakció veszélye*

Látható, hogy az elsődleges beavatkozó személyzet részére milyen sok információt mutat a veszélyt jelölő tábla, éppen ezért fontos, hogy ha veszélyes anyagot szállító jármű balesetét vagy tüzesetét látja a számokat már a jelzés során a beavatkozók tudomására hozzák.

II. Katasztrófák megelőzése

Ebben a fejezetben megpróbálunk segítséget nyújtani ahhoz, hogy járőrözéseik során egy kicsit a katasztrófavédelmi szakemberek szemével tekintsenek a környezetükre.

1. Mit “lássunk” amikor az utcán sétálunk?

a) Csapadékvíz elvezető árkok

A megfelelően karbantartott, kotort vízfolyások medrei, illetve a település csapadékelvezető árokrendszere - szélsőséges esetben legfeljebb kismértékű áradással - alkalmas az áradás megelőzésére. Ha azonban ezen árkok keresztmetszetét leszűkítik nem képesek elvezetni a vizet.

A leggyakoribb hiányosságok:

- A települések utcáinak egy részében nincs árok kialakítva,
- másutt ahol árok van a tisztítás elmaradása miatt az árok hordalékkal feltöltődik,
- a csapadék elvezető árkok átereszeit a lakók nem tisztítják rendszeresen,
- a hidak sok helyütt leszakadtak, vagy a telkekre a bejárást eleve az árok feltöltésével “oldották” meg,
- előfordul, hogy az építkezések során homokot, sódert öntenek az építés helye előtti árokba.

Ezeknek az árkoknak a vizét kell elvezetni a településeken keresztül folyó patakoknak.

- Ezek sokszor ugyanúgy hordalékkal feltöltődtek,
- a patakok, árkok medrét nem tisztítják, nem kaszálják, bokrok nőttek benne,
- a patakok medrébe épített hídnál a vízven úszó hulladékok, uszadékok, fadarabok fennakadnak, s ezzel a patak áteresztő képessége lecsökken,
- a hidak, átereszek (utak, vasútvonal alatt) tisztítása elmaradt.

A fenti esetet tapasztalva és mérlegelve, (milyen a terep lejtési viszonya, az árok vízszállítás szempontjából betöltött szerepe) a kialakult veszélyhelyzetet jelezni kell a település polgármesterének.

A településről kivezető árkokat követően a külterületi árkoknál hasonló problémák tapasztalhatók, annak ellenére, hogy ezeknek még nagyobb vízszállítási kapacitással kell rendelkezniük. Ezeknek az árkoknak a karbantartása az önkormányzatnak, a terület tulajdonosának, a vízgazdálkodási társaságnak a feladata.

Hibák észlelése esetén a legcélszerűbb a település jegyzőjének vagy polgármesterének tájékoztatása, akiknek feladata a szükséges

intézkedések megtétele.

b) Tűzcsapok

A tűzoltás legfontosabb feltétele az oltóvíz. Ennek biztosítására a településeken tűzcsapokat létesítenek. A tűzcsapok közül megkülönböztetünk *földalatti tűzcsapokat*, amelyek a talajszintjével egy szintben vannak, esetleg a tűzcsapszokrénny kismértékben kiemelkedik a talajból, illetve *földfeletti tűzcsapokat*, amelyek mint egy közkfolyó, a talajból kb. 1,40 m-re kiállnak. Mivel ezek a tűzcsapok az oltóvíz utánpótlás biztosításának a legfontosabb eszközei, ezért állapotuk, karbantartásuk kiemelten fontos feladat.

Nagy segítséget jelent, ha:

- betemetett, növényzettel benőtt, földalatti tűzcsap észlelése esetén, [A tűzcsap helyét jelölő tábla 20x25 cm méretű piros keretű fehér alapon fekete számokkal ellátott tábla, melyet általában az épület falára, kerítésére rögzítenek.]
 - a tűzcsap sérülését látva (pld. folyik belőle a víz, szerelvényeit megrongálták)
- értesítik a helyi vízmű szolgáltatót, vagy a polgármesteri hivatalt.

2. Mire figyeljünk erdőn, mezőn járva?

a, Aratás

A kalászos termény betakarítását lehetőleg a közút, illetőleg a vasútvonal mentén kell először elvégezni.

A vasút és a közút mentén az aratást követően legalább 3 méter széles védőszántást kell alkalmazni.

Gabonátáblán dohányozni még a járművek, erő- és munkagépek vezető fülkéiben sem szabad.

b, Szalma és szénatárolás

Szalmát, szénát közúttól, erdőtől, lábonálló gabonától, nagyfeszültségű kábeltől legalább 25 m-re helyezzük el, mert így megakadályozhatjuk, hogy egy járműből kidobott égő cigaretta

meggyújtja a kazlat. A védőtávolság biztosítja a kazal kigyulladására esetén a tűz közeli erdő, vagy gabonatóblára történő áttérjedését. Több kazal esetén figyeljük, hogy azok egymástól legalább 20 m távolságra helyezkedjenek el. A fentiekben leírtaknak nem megfelelő tárolás esetén értesítsük és figyelmeztessük a tulajdonosokat.

c, A tarló- és növényihulladék-égetésének szabályai

A tarlóégetést csak alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó engedély kiadása esetén szabad végezni. Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó engedélyt a munkát elrendelő vezető vagy az általa megbízott személy adja ki. A tarlóégetés bejelentési kötelezettséggel járó tevékenység. A tarlóégetés során az égetését 24 órával az égetés megkezdése előtt be kell jelenteni az illetékes önkormányzati hivatásos tűzoltóság ügyeletére.

Tarlóégetést a következő alapvető szabályok szerint kell végezni. A tarlónak minden oldalról egyidejűleg történő felgyújtása tilos. Az égetéshez csak a tarlómaradványok használhatók fel. A szalmát elégetéssel megsemmisíteni, lábon álló gabonatóbla mellett tarlót égetni tilos!

Tarló- vagy a növényihulladék-égetés csak úgy végezhető, hogy az a környezetére tűz- és robbanásveszélyt ne jelentsen.

A tarlóégetés időtartamára tűzoltásra alkalmas kéziszerszámmal ellátott, megfelelő létszámú, kioktatott személy jelenlétéről kell gondoskodni, és legalább egy traktort ekével a helyszínen készenlében kell tartani; a tarló- vagy a növényihulladék-égetés célját szolgáló tüzet őrizetlenül hagyni tilos ! Veszély esetén vagy ha a tűzre már szükség nincs, azt azonnal el kell oltani.

Az erdőbe vezető utak, ösvények, nyiladékok bejáratánál, az autószipihenőknél, valamint a tűzrakóhelyeken az erdőben történő tűzrakás, valamint a tűzrakás szabályaira felhívó táblát kell az erdőgazdálkodóknak elhelyezni.

Nagyon fontos szabály, hogy a tűzrakóhely környékén éghető anyag, száraz avar, gaz ne legyen. Ha nem ezt tapasztaljuk, az ott lévőket figyelmeztessük a tűzveszélyre. Nagyon fontos, hogy nagy

szélben az erdőben nem szabad tüzet gyújtani. Sajnos több ezer azon esetek száma, melyet a nagy szélben hihetetlen gyorsan terjedő tűz okozott, hatalmas károkat idézve elő az erdőkben.

A tűzrakóhely tisztántartásán túl fontos az is, hogy legyen a közelben olyan szerszám, esetleg oltóanyag (víz), amellyel azonnal meg tudjuk kezdeni az esetleges tűz oltását.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a tűzrakó helyet őrizetlenül hagyták, oltuk el az ott lévő szunnyadó tüzet. Egy-egy feltámadó szél mindig bekövetkezhet, amely égő szemcséket, parázsdarabokat szórhat szét az erdőben.

Nagyon fontos, hogy az erdőkben a nyiladékokat, utakat az erdőgazdálkodó állandóan karbantartsa. Ennek azért van jelentősége, hogy egy kialakuló erdőtűz esetén a tűzoltók, beavatkozó egységek a területet minél könnyebben és gyorsabban meg tudják közelíteni.

d, Tűzgyújtási tilalom idején erdőben

Azt tudnunk kell, hogy az általános tűzgyújtási tilalom elrendelése esetén (melyet a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium rendel el), erdőben, illetve erdőtől számított 200 m-en belül dohányozni, tüzet rakni még kijelölt tűzrakó helyen sem szabad. Ha mégis ilyet tapasztalunk, intézkedjünk a tűz azonnali eloltásáról.

A tűzgyújtási tilalom elrendelésekor a tűzgyújtási tilalomra figyelmeztető táblát kell elhelyezni az erdőbe vezető ösvények, utak, nyiladékok bejáratánál, valamint a tűzrakó helyeken.

e, Tőzegterületek

Somogy megyében az alábbi jelentősebb tőzeg területek találhatóak:

A kis-Balaton térsége Szökedencs - Szegerdő - Vörs települések által határolt terület, amely átnyúlik Zala megyébe.

Marcali - Boronka É-i irányban a Balatonig terjedően, valamint Öreglak és Buzsák közötti szakaszon.

Kaposvár Kiskorpád között a Kapos árterületén.

Balatonfenyves - Bélatelep - Balatonboglár és Balatonlelle, valamint Balatonszemes környékén.

A tőzegterületek tartósan száraz időszakot követően különösen tűzveszélyesek, ugyanis a talajvíz lecsökkenésével a tőzeg ki szárad. Ha a tőzeg begyulladt és az izzás átterjedt a belső rétegekbe is, akkor tőzegtűz oltásához rengeteg gépet, valamint a munkákhoz szükséges személyeket kell a tűzhez vezényelni.

Ezért fontosnak tartjuk, hogy jelentősebb vízszintcsökkenésnél, aszályosabb időben a tőzegterületen illetve a tőzegterületek melletti területeken a növény és egyéb hulladék égetéseketszüntessék meg, az égetést végző személyt szólítsák fel, a tűz eloltására.

f, Nádterületek, náddepók

Az összefüggő nádterületek a téli és tavaszi időszakban könnyen meggyulladhatnak. Éppen ezért ez az időszak különösen az üdülőövezetek környezetében teremthet tűzveszélyes helyzetet. A kiszáradt nád a hétvégi hulladék égetéstől, illetve felelőtlenül eldobott cigarettától nagyon könnyen meggyullad, és ez a tűz átterjedhet a környező épületekre. Ezt a helyzetet tovább tetézi, ha a nádasokban illegális szemétkerakó helyek vannak kialakítva. A nádas területén lévő illegális szemétkerakó helyek a környezetvédelmi szempontokon túl, tűzveszélyes helyzetet is teremtenek, mivel a szemetet lerakó személyek dohányozásából, gondatlan magatartásából nagykiterjedésű, épületeket veszélyeztető tűz is kialakulhat.

A Balatoni térségben (Balatonszentgyörgy, Balatonbogár, Siófok) jellemző, hogy náddepókat alakítanak ki. A náddepóknál a szabadban nagymennyiségű száraz nádkévék tárolnak. A kültéri tárolásnál, függetlenül, hogy ezek a depók el vannak kerítve veszélyt jelent a szomszédos területeken a hulladékégetés. Ilyen esetben feltétlen szólítsuk fel az égetést végző személyt a tevékenység befejezésére, hívjuk fel a náddepó üzemeltetőjének figyelmét a szomszédos területen folytatott tűzveszélyes cselekményre.

3. Mire figyeljünk az épületekben járva?

Az országos tűzkár statisztika alapján, Magyarországon naponta átlagosan 10 esetben pusztít tűz a lakásokban. Ez a szám figyelmeztet arra, hogy bármikor előfordulhat településünkön hasonló eset. Ebben szerepet játszik az, hogy a lakásunk már gyakorlatilag egy kis *üzem*, ahol nagy számú háztartási elektromos berendezés, tüzelő-, fűtőberendezés található.

Üzemekben, intézményekben a használati szabályok ellenőrzése, betartása a vállalkozás, intézmény vezetőjének vagy az általa megbízott személynek a feladata. Ezek ellenőrzése nem az Önök feladata, azonban kirívó szabálytalanság észlelése esetén hívják fel a

helyszínen lévő munkahelyi vezető figyelmét a veszélyek elhárítására.

a) *Lakókörnyezetünk veszélytérképe*

1. Az épület kéményeit megfelelő műszaki állapotban kell tartani. A kémény felülvizsgálatát a kéményseprő szolgáltatókkal rendszeresen el kell végeztetni.
2. A világító eszközök elhelyezésénél figyelembe kell venni a közelben lévő éghető anyagok távolságát azok gyújtóhatása miatt.
3. Csak engedélyezett, megfelelő műszaki állapotú tüzelő- és

fűtőberendezéseket szabad használni.

4. A nyílt lángú világító eszközök (fáklya, gyertya) használatánál ügyelni kell a gyújtási veszélyre. Figyelmet
5. Az udvarban végzett disznóvágásoknál, a perzselésnél a lefagyott palackot nyílt lánggal melegíteni tilos! A gázpalackok melegítése legfeljebb kézmeleg vízzel megengedett. A perzselésnél ügyelni kell az éghető anyagok meggyulladásának

Konyha	
Veszély helyzet	Megszüntetés
Sütésnél begyulladhat a zsír vagy az olaj	Az edényt letakarjuk egy nagyobb fedővel.
Az edényfogó ruha meggyullad	A földre dobjuk, majd ráöntünk egy pohár vizet, vagy lábbal eltörjük a tüzet.
Az elektromos szendvicssütő, kávéfőző melegítő hatása	Az elektromos háztartási gép alá nem éghető alátétet kell helyezni
Gázszagot érzünk	a konyhát kiszellőztetni, szivárgást megkeresni, minden gyújtóforrást megszüntetni (ne kapcsoljuk fel ilyenkor a lámpát sem)
Fürdőszoba	
A villanybojler, mosógép melegítő hatása	Az elektromos gépek közelében ne legyen éghető anyag, ne legyen pld. ruhával le takarva.
A villamos gépek áramütés veszélye	Vizes környezetben ne használjuk a villamos gépeket pld. kádba ne szárítsuk a hajunkat.
Szoba	
Kandalló vagy kályha használata	A kipattanó szikra felfogására csak nem éghető anyagú burkolat alkalmazható pld. a kandalló előtti járólap.
Dohányzás	Csak nem éghető anyagú hamutartó használata, ágyban dohányozni tilos!
Gyufa, öngyújtó tárolása	A gyújtóeszközöket mindig elzárva, a gyerekek által el nem érhető helyen kell tárolni.
Karácsonyi ünnep	A kiszáradt karácsonyfán csillagszórót ne használjunk, csak engedélyezett karácsonyfa izzót használjunk.
Padlás	
Anyagtárolás (gyulladás veszély)	Kerülni kell az éghető anyagok felhalmozását
Kémények állapota	A kéményseprő rendszeresen ellenőrizze a kémény műszaki állapotát.
Pince	
Fűtőberendezés használata	Csak engedélyezett berendezés legyen, begyújtásra éghető folyadékot ne használjunk, a fűtőberendezés minimum 1 m-es környezetében éghető anyag ne legyen.
Mustforrás	A keletkező CO ₂ gáz kiszorítja a pincéből az oxigént, ilyenkor TILOS lemenni a pincébe!
Húsfüstölő	
Húsfüstölés	Csak nem éghető építőanyagokból készített helyiségben végezhetjük, Tilos a padláson végezni.
Istállók, ólak	
Világítóberendezések	A villamos vezetékek megfelelő keresztmetszetű alkalmazása, a megfelelő csatlakozások kialakítása, az infralámpák környezetében nem szabad éghető anyagot elhelyezni.

veszélyére.

b) *Elektromos berendezések veszélyei*

- a villamos hálózat házilagos szigetelése, toldása;
- sérült, rossz műszaki állapotú elektromos berendezés üzemeltetése;
- villamos hőszugárzó üzemeltetése éghető anyagok közelében;
- szabálytalan, áthidalt biztosítékok, stb.

c) *Tüzelő-fűtő berendezések veszélyei:*

- sérült, rossz műszaki állapotú, házilag összeeszkábált tüzelő-fűtő berendezés üzemeltetése;
- tüzelő-fűtő berendezés közvetlen közelében éghető anyag tárolás;
- tüzelő-fűtő berendezés füstcsövének sérülése, a kéménybe való rögzítés hiánya esetén.

10

d) A dohányzás veszélyei.

A dohányzás potenciális tűzforrás.

- Veszélyt jelent a szabadban eldobott égő cigarettacsikk, különösen meleg, aszályos időben.
 - Veszélyt jelent a felelőtlenül - autóból, vonatból - kidobott égő cigarettacsikk, mert könnyen avartüzet, erdőtüzet okozhat.
 - Veszélyt jelent épületben, ha a dohányneműt papír, vagy más éghető anyagú kosárba illetve éghető anyagok közelében dobják.
- A dohányzás okozta tüzek csökkentése érdekében a legfontosabb a megelőzés. Száraz aljnövényzet esetén kerülni kell a dohányzást.

A dohányneműt csak az arra szolgáló helyre szabad kidobni.

III. Katasztrófák elhárítása

1. Mit tegyünk tüzeset észlelése esetén?

a, Tűzjelzés

• **Tűzoltóság hívószáma: 105**

• **Központi segélyhívó: 112**

(elsősorban külföldi személyek részére, a hívás nem a tűzoltóságra fut be.)

A **telefonon jelzett tüzesetnél** az ügyeletes tűzoltónak az alábbiakat kell tudomására hozni:

- **Mi ég, a tűz mit veszélyeztet?**
- **Mekkora kiterjedésű a tüzeset?**
- **Van-e személy életveszélyben?**
- **Hol történt a tüzeset?**
- **A bejelentő személy nevét, telefonszámát.**

A fentiekén túl, **gépjárműtűz esetén** nagy segítséget jelent, ha beavatkozó állományt az alábbi információk közül minél többről tudják tájékoztatni:

- milyen járművek égnek, mi a hajtóanyaguk; a jármű vagy a rakománya ég-e;
- kifolyás, gőzölgés a rakomány éghetősége, veszélyessége, veszélyt jelző tábla adatai (veszélyt jelző, anyagazonosító szám), szállításának módja (darabáru, konténeres, tartályos stb.), tömege vagy térfogata;
- a jármű nemzetisége, okmányok elérhetősége;
- történt-e baleset, okoz-e közlekedési akadályt;
- milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése (felborult, forgalmi akadályt képez);
- milyenek az időjárási viszonyok;
- milyen a káresemény megközelítésének a lehetősége (torlódás alakult-e ki)?

b, Életmentés

Ha Önök érnek legelőször a tüzeset helyszínére és tudják, hogy a lakásban még tartózkodik valaki, akkor azt azonnal jelezni kell a kiérkező mentősöknek, tűzoltóknak. A mentő egységek kiérkezéséig meg kell kísérelni a személy kimentését. Ez nagyon veszélyes feladat. A helyszínen mérlegelni kell a lehetőségeket, nehogy a mentő személyből is mentendő személy váljék.

A mentés során az alábbiakat kell szem előtt tartani:

- mindig legalább ketten induljanak a bennrekedt személyért, így nagyobb biztonsággal kijuthatnak probléma esetén;
- a megközelítés iránya lehetőleg a kisebb hőterhelésű területeken vezessen;
- a behatolás során testünket védjük pld. vizes törölközővel, bőrkabáttal;
- füsttel telt helyiségben a padlón kúszva közlekedjünk, mivel itt kevesebb a füst, alacsonyabb a hőmérséklet és lehet, hogy a benn rekedt személyt is itt találjuk ájult állapotban;
- ha a személyt megtaláltuk, azonnal jöjjünk ki vele (húzzuk ki) a szabadba, ne töltsük ott az időt elsősegélynyújtással;
- a helyszínen lévő társaiknak a báméskodó tömeget távol kell tartani, mivel ezek a személyek akadályozzák a mentést végzők munkáját, sőt viselkedésükkel akár pánikhangulatot is előidézhetnek;
- az égési sérülés igen alattomos sérülés, mivel a beteg tudatánál marad, ezért hajlamosak vagyunk kevésbé sérültnek hinni őt, mint aki eszméletét veszítette, vagy nyílt törése van, stb.

Égési sérülések észlelése esetén a legfontosabb teendő a sérült testrészt folyóvízzel történő *hűtése*, valamint az orvos illetve mentők értesítése. A hűtést lehetőleg 10-15 percig végezzük folyamatosan. A sérült testrészeztől vegyük (vágjuk) le a ruhadarabot.

c) Beavatkozás kezdeti tüzeknél

Oltási módok

Rossz		Jó
	A tűzr szélirányból kell oltani!	
	Féltéti tüzeket „oltás elhajvja” kell oltani!	
	Csapadék vagy folyó anyag miatt felülről lefelé kell oltani!	
	Az oltáshoz szükséges készülékeket egyidejűleg kell bevetni! (nem egymás után)	
	Ügyelni kell a víznyomásvesztésre!	
	A használt tűzoltókészülékeket nem szabad visszakartani!	
	Gondoskodni kell az újratöltésről!	
Rossz		Jó

Minden tüzeset a tűz keletkezésének idejében egy nagyon kicsi tűz. Akár egy pohár vízzel is el lehetne oltani, ha az ember idejében észlelné. Éppen ezért van jelentősége annak, hogy ha tüzet észlelünk, ha a körülmények lehetőséget adnak, a tűz olyan kis kiterjedésű, hogy azt elolthatjuk, akkor meg kell kísérelni annak eloltását.

A legalapvetőbb oltóanyag a víz. Egy vödör vízzel, vagy a kezünk ügyében lévő szódászfionnal is nagyon könnyen el lehet oltani egy égő szemétkosarat, vagy ruhaneműt. Nagyon fontos azonban, hogy elektromos berendezések tüzeit nem olthatjuk vízzel. Továbbá olajok, benzin-származékok tüzeinél sem alkalmazható a víz. Pld. ha a felhevült olaj meggyullad, és erre vizet öntünk, akkor a forró olaj kivetődik, és ez súlyos égési sérülést okoz.

A kivetődő égő olaj további gyújtóforrás lesz. Ezért gáztűzhelyen az edényben begyulladt olaj esetén, mindig valamilyen eszközzel, pld. fedővel történő letakarással próbálkozzunk.

A kezdeti tüzeknél nagyon jól alkalmazhatók a kézi tűzoltókészülékek. Magyarországon az alábbiak terjedtek el:

- *Gázzal oltók:* (halon, CO₂) elektromos berendezések tüzeinél kiválóan alkalmazhatók.
- *Porral oltók:* szilárd anyagok, folyadékok, elektromos berendezések tüzeinél alkalmazhatók.
- *Habbal oltók:* leginkább folyadékok, de szilárd anyagok tüzeinél is jól alkalmazhatók.

A tűzoltókészülékkel történő oltás során fontos, hogy a lángzónába irányítsuk az oltóanyagot, mivel így a leghatékonyabb az oltás.

2. Mit tegyünk közúti balesetnél ?

a, Jelzés

- **Rendőrség hívószáma: 107**
- **Mentők: 104**
- **Tűzoltóság hívószáma: 105**
Központi segélyhívó: 112 (elsősorban külföldi személyek részére)

Közúti közlekedési baleset észlelése esetén azonnal értesíteni kell a rendőrséget.

Személyi sérülés esetén a rendőrségen kívül a mentőszolgálatot is értesíteni kell.

Azon eseteknél, ahol járművek sérülése következtében egy, vagy több személy a járműbe szorul, vagy a szállított veszélyes anyag (tűzveszélyes, maró, mérgező anyag) kiömlik, a tűzoltóságot is értesíteni kell.

A tűzoltóság felé történő jelzésnél a beavatkozó állományt az alábbi információkkal tudják segíteni:

- a balesetet szenvedett járművek típusa;
- közvetlen tűzveszély van-e. (a járművek égése esetén a tűzjelzésnél leírtakat kell figyelembe venni);
- a járművek hajtóanyaga, rakománya;
- kifolyás, gőzölgés a rakomány éghetősége, veszélyessége, veszélyt jelző tábla adatai (veszélyt jelző, anyagazonosító szám), szállításának módja (darabáru, konténeres, tartályos stb.) tömege vagy térfogata;
- a jármű nemzetisége, okmányok elérhetősége;
- a baleset okoz-e közlekedési akadályt;

- milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése (felborult, forgalmi akadályt képez);
- milyenek az időjárási viszonyok (szél erőssége iránya, csapadék);
- milyen a káresemény megközelítésének a lehetősége (torlódás alakult-e ki)?

b, Helyszín biztosítása

Közúti baleset esetén a helyszín biztosítása során az alábbi teendőket kell szem előtt tartani:

- a báméskodó tömeg távoltartása az elsődleges beavatkozás biztosítása érdekében;
- intézkedés a baleseti nyomok megőrzése érdekében;
- veszélyes anyag esetén az út lezárása, minimum 150 m-es körzetben;
- szükség esetén a forgalom folyamatos irányítása;
- a beavatkozást irányító utasításainak végrehajtása.

3. Mit tegyünk környezetszennyezés esetén?

a, Jelzés

Tűzoltóság hívószáma: 105

A jelzés az alábbiakra terjedjen ki:

- a környezetszennyezés helye, mit veszélyeztet;
- emberélet van-e veszélyben;
- a környezetszennyezést kiváltó ok (ha ismert);
- a környezetszennyezést kiváltó anyag fajtája (ha ismert);
- a környezetszennyezés terjedelme.

b, Beavatkozás

- Helyszínen lévő katasztrófa riasztása
- A helyszín biztosítása (ismeretlen anyag esetén biztosítsuk, hogy illetéktelen személyek 150 m-es körzeten belül ne tartózkodjanak)
- Ha a szennyezés jellege ezt lehetővé teszi (ismert, nem mérgező, nem maró anyag, pl. gázolaj, benzin esetén) és rendelkezésre állnak megfelelő eszközök, akkor a kár enyhítése érdekében az anyag szétterjedését, élővízbe jutását sáncolással próbáljuk megakadályozni.

4. Mit tegyünk katasztrófariadó esetén ?

a) Katasztrófa riasztás

Országosan elrendelt **katasztrófa*** esetén a riasztás az alábbi módon történik:

**Katasztrófa: olyan állapot, vagy helyzet (természeti, biológiai eredetű, tűz okozta stb.) amely emberek életét, egészségét, értékeit, környezetét úgy veszélyezteti, vagy károsítja, hogy megelőzése, elhárítása több szervezet összehangolt együttműködését teszi szükségessé.*

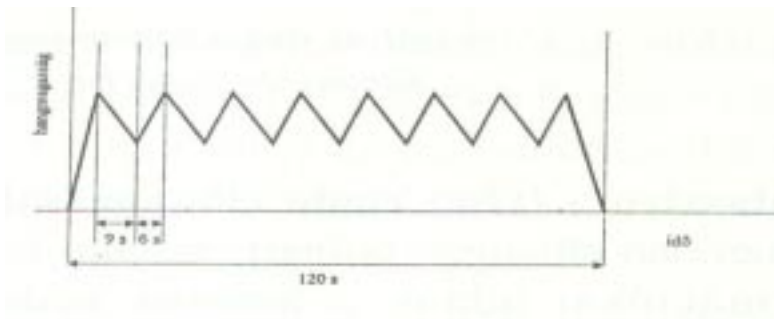
A katasztrófariadó elrendelése és feloldása a műsorszóró adók útján – 5 másodperces megszakításokkal, háromszor megismételve – a következő szöveg bemondásával történik:

**“ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK!
ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK!
FIGYELEM! FIGYELEM!
SOMOGY MEGYE! TELEPÜLÉS!
SOMOGY MEGYE!TELEPÜLÉS!
KATASZTRÓFARIADÓ! (a katasztrófa típusának meghatározása)
KATASZTRÓFARIADÓ! (a katasztrófa típusának meghatározása)”**

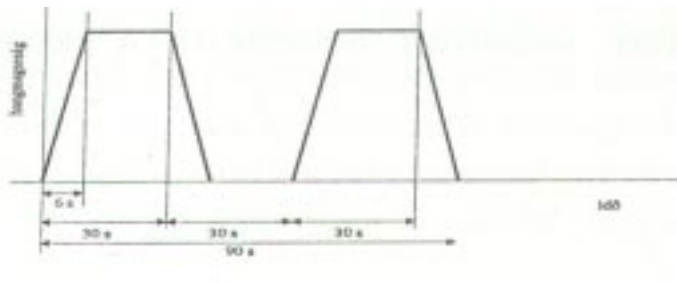
A katasztrófa elmúltával a következő szöveg bemondása történik:

**“ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK!
ADÁSUNKAT MEGSZAKÍTJUK!
FIGYELEM! FIGYELEM!
SOMOGY MEGYE! ... TELEPÜLÉS!
SOMOGY MEGYE! ... TELEPÜLÉS!
KATASTRÓFARIADÓ ELMÚLT!
KATASTRÓFARIADÓ ELMÚLT!”**

A katasztrófariadó polgári védelmi riasztórendszeren keresztül leadott jelzése: 120 másodpercig tartó váltakozó hangmagasságú folyamatos szirénahang.

A katasztrófa- és a légiriadó feloldása a polgári védelem riasztórendszerén: kétszer egymás után megismételt 30 másodpercig tartó egyenletes hangmagasságú szirénahang, a jelzések közötti 30 másodperces szünettel.

b) Teendők katasztrófariadó esetén

- A legrövidebb úton haza, vagy a legközelebbi fedett helyre kell menni. Be kell csukni az ajtókat, ablakokat, a működő légtechnikai berendezéseket le kell kapcsolni. Az állatokat be kell zárni.
 - A munkahelyen tartózkodóknak követniük kell a vezetőik utasításait.
 - Be kell kapcsolni a rádiót, televíziót figyelemmel kell kísérni a híradásokat, tájékozódni kell a kialakult állapotokról, teendőkről. Áramszünet esetére tartsunk otthon elemes rádiót és világítóeszközt.
 - Fel kell készülni egy esetleges kitelepítésre.
 - Figyelni kell a katasztrófavédelmi egységek és a rendőrség hangszórós közleményeit.
-

Árvíz 2000

A Katasztrófavédelem megyei cím és telefonszám jegyzéke

SOMOGY MEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG

Kaposvár Somssich Pál u. 7.

Telefon: **82/429-938; 82/424-984; fax: 82/314-417**

POLGÁRI VÉDELMI KIRENDELTSÉGEK

BARCSI KIRENDELTSÉG
BARCS Bajcsy-Zsilinszky u. 46.
Telefon: **82/565-960/162**

CSURGÓI IRODA
CSURGÓ Széchenyi tér 2.
Telefon: **82/471-096**

NAGYATÁDI IRODA
NAGYATÁD Baross G. u. 9.
Telefon: **82/352-666/PV**

KAPOSVÁRI KIRENDELTSÉG
KAPOSVÁR Noszlopy G. u.12.
Telefon: **82/320-811**

MARCALI KIRENDELTSÉG
MARCALI RÁKÓCZI u. 11.
Telefon: **85/310-275**

FONYÓDI IRODA
FONYÓD Fő u. 19.
Telefon: **85/360-304**

SIÓFOKI KIRENDELTSÉG
SIÓFOK Somlay A. u.
Telefon: **84/310-339**

TABI IRODA
TAB Kossuth L. u. 49
Telefon: **84/320-012**

TŰZOLTÓSÁGOK

Tűzoltóparancsnokság BARCS
BARCS Béke u. 81.
Telefon: **82/463-128**

Tűzoltóparancsnokság KAPOSVÁR
KAPOSVÁR Somssich Pál u. 7.
Telefon: **82/410-333**

Tűzoltóparancsnokság MARCALI
MARCALI Templom u. 2.
Telefon: **85/515-280**

Tűzoltóparancsnokság NAGYATÁD
NAGYATÁD Szent FLÓRIÁN tér 1.
Telefon: **82/453-000**

Tűzoltóparancsnokság SIÓFOK
SIÓFOK Somlay A. u.
Telefon: **84/355-062**

Önkéntes tűzoltóság BALATONBOGLÁR
BALATONBOGLÁR: Klapka u. 9.
Telefon: **85/550-960**

Önkéntes tűzoltóság CSURGÓ
CSURGÓ Baksay u.2/b.
Telefon: **82/571-052**

Önkéntes tűzoltóság TAB
TAB Kossuth L. u.148/a.
Telefon: **84/320-615**